

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Josefa Fialy a soudců Radovana Suchánka (soudce zpravodaje) a Jiřího Zemánka o ústavní stížnosti stěžovatelek politické strany Hnutí FAIR PLAY, sídlem Štrossova 1063, Pardubice, a volební strany NAŠE PARDUBICE - "Nechme město rozkvést" jednající zmocněnkyní Jitkou Filipovou, zastoupených Mgr. Lukášem Kulhánkem, advokátem, sídlem Na Cihelnách 9, Jaroměř, proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích ze dne 8. listopadu 2018 č. j. 52 A 128/2018-49, za účasti Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích jako účastníka řízení, a 1) Magistrátu města Pardubice, sídlem Pernštýnské nám. 1, Pardubice, 2) volební strany ANO 2011, zastoupené zmocněncem Radimem Jelínkem, 3) volební strany Občanská demokratická strana, zastoupené zmocněncem Jindřichem Šafaříkem, 4) volební strany Česká pirátská strana, zastoupené zmocněncem Jiřím Jansou, 5) volební strany Pardubáci společně: Pardubáci, Patrioti, STAN, zastoupené zmocněnkyní Klárou Hlaváčovou, 6) volební strany Koalice pro Pardubice, zastoupené zmocněncem Ondřejem Müllerem, 7) volební strany Sdružení pro Pardubice, zastoupené zmocněnkyní Michaelou Hoškovou, 8) volební strany Česká strana sociálně demokratická a nestraníci pro Pardubice, zastoupené zmocněnkyní Adélou Štursovou a 9) volební strany Komunistická strana Čech a Moravy, zastoupené zmocněnkyní Ivanou Pitterovou, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění:

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), stěžovatelky napadly v záhlaví uvedené rozhodnutí, neboť jsou přesvědčeny, že jím byla porušena jejich ústavně zaručená práva zakotvená v čl. 21 odst. 4, čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Navrhují, aby Ústavní soud ústavní stížností napadené rozhodnutí zrušil.

2. Z obsahu ústavní stížnosti a jejích příloh se podává, že napadeným usnesením Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích (dále jen "krajský soud") ze dne 8. 11. 2018 č. j. 52 A 128/2018-49 byl zamítnut návrh stěžovatelek na vyslovení neplatnosti hlasování ve volbách do zastupitelstva města Pardubice.

3. Stěžovatelky ve svém návrhu ke krajskému soudu upozorňovaly na určitá pochybení a nestandardní okolnosti, ke kterým při volbách mělo dojít, a na to, že se jim podařilo obstarat čestná prohlášení osob o tom, že volily volební stranu NAŠE PARDUBICE - "Nechme město rozkvést" (dále též jen "volební strana") v takovém počtu, při kterém by měl být volební výsledek strany lepší, než jí přiznaných 4,93 procent hlasů, a to překračující hranici pěti procent.

4. Krajský soud návrhu stěžovatelek nepřisvědčil, a to zejména proto, že tvrzená pochybení shledal marginálního charakteru, a v případě čestných prohlášení jim nepřisoudil význam, jenž jim stěžovatelky přikládají, přičemž upozornil, že vzhledem k tajnosti voleb nelze ověřit jejich pravdivost.

II.

Argumentace stěžovatelek

5. Stěžovatelky jsou přesvědčeny, že některé v žalobě popsané a důkazně též doložené skutečnosti jsou natolik závažné, že jimi došlo k prokázání protizákonného postupu při sčítání hlasů, jenž byl příčinnou zkreslených výsledků voleb; intenzita této protizákonnosti je natolik zásadní, že je možno se důvodně domnívat, že by v případě zákonného postupu byly výsledky voleb odlišné. To platí zejména, pokud jde o čestná prohlášení voličů, kteří potvrdili, jakým způsobem hlasovali ve volebním okrsku 1001. Porovnáním počtu sečtených hlasů a počtu hlasů odevzdaných osobami, které stvrdily svoji volbu čestným prohlášením, je zřejmé, že výsledek voleb je chybný. Dle vyhlášených výsledků voleb odevzdalo ve volebním okrsku 1001 volební straně hlas 7,66 voliče. Tento závěr vychází z počtu sečtených hlasů (299) a počtu, jimiž disponoval každý volič (39). Za situace, kdy však 10 osob potvrdilo, že odevzdalo hlas celé straně, muselo být odevzdáno minimálně 390 hlasů. Nad to mají stěžovatelé potvrzeno dalšími třemi osobami, že hlasovaly též pro volební stranu, byť tyto 3 další osoby odmítly tuto informaci potvrdit pro účely soudu. Šlo by o dalších 117 hlasů. Z uvedeného je zřejmé, že jenom ve volebním okrsku 1001 bylo prokazatelně nezapočteno ve prospěch volební strany 91 hlasů, a neprokazatelně (v důsledku odmítnutí podpisu čestného prohlášení) dalších 117 hlasů. Přitom z veřejně dostupných výsledků voleb vyplývá, že veškeré vydané obálky byly též v tomto okrsku odevzdány, tedy tato disproporce nemůže být dána v důsledku neodevzdání hlasů nebo jejich neplatnosti.

6. Zmíněná čestná prohlášení nelze považovat za irrelevantní pouze proto, že volby jsou tajné a nelze tak ověřit jejich pravdivost. Soud měl hodnotit jejich věrohodnost jako u každého jiného důkazu. Není přitom důvod, aby osoby činící prohlášení lhaly. Rozhodovací praxe v minulosti k takovýmto prohlášením voličů v různých případech přihlížela. Nejvyšší správní soud zaujal například ve svém usnesení ze dne 22. 10. 2014 č. j. Vol 18/2014-46 právní názor, že zvláště významnou indicií, vedoucí k ověření volebních výsledků v určitém volebním okrsku, může být prohlášení několika voličů, že volili určitého kandidáta, který však podle oficiálních výsledků nezískal počet hlasů odpovídající tomuto prohlášení.

7. Soud se též nevěnoval tvrzení členky volební komise Květy Kosové ve volebním okrsku 7002, která sdělila, že došlo k vyřazování hlasů, když v obálce byl jeden hlasovací lístek, tedy když volič nevyužil svého práva hlasovat jak do zastupitelstva města, tak do zastupitelstva městského obvodu. Tak tomu bylo dle čestného prohlášení svědkyně ve dvaceti případech, je tedy zřejmé, že nebylo započítáno až 780 hlasů. Současně tato svědkyně popsala, že došlo k vyřazování hlasovacích lístků jemně poškozených. Tímto postupem však došlo k pochybení a porušení § 41 odst. 4 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů (dále jen "zákon o volbách"), které stanoví, že vliv na platnost hlasovacího lístku má jen takové jeho poškození, v důsledku něhož nejsou z lístku patrný podstatné údaje. Čestné prohlášení Květy Kosové stěžovatelky doručily soudu až dodatečně, což by však neměl být důvod, aby se jím soud nezabýval, neboť čestné prohlášení samo o sobě je toliko důkazem a zákon požaduje, aby soudu byl v zákonem stanovené lhůtě podán návrh, nikoli doručen též důkaz. Již v původním návrhu bylo vyjádření paní Květy Kosové popsáno a navrženo též k důkazu, tedy postup stěžovatelů byl zcela v souladu s právní úpravou. Dodatečné doložení důkazních prostředků po lhůtě zákonem uložené právní předpisy nezapovídají.

III.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

8. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas k tomu oprávněnými stěžovatelkami, které byly účastnicemi řízení, v němž byla vydána napadená rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný, přičemž stěžovatelky jsou právně zastoupeny v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario), neboť stěžovatelky vyčerpaly všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svých práv.

IV.

Posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti

9. Úvodem Ústavní soud předesílá, že v řízení o ústavních stížnostech [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, § 72 a násl. zákona o Ústavním soudu] Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) přezkouvává rozhodnutí či postup orgánů veřejné moci pouze z toho hlediska, zda jimi nedošlo k porušení ústavně zaručených základních práv a svobod. Jinak tomu není ani v případě, že ústavní stížnost směřuje proti rozhodnutí soudu o návrhu na neplatnost hlasování ve volbách do zastupitelstva obce. Tato skutečnost totiž nestaví Ústavní soud do pozice další přezkumné instance v rámci volebního soudnictví. Nejde o procesní prostředek srovnatelný s opravným prostředkem proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora [čl. 87 odst. 1 písm. e) Ústavy, § 85 a násl. zákona o Ústavním soudu], určený pro přezkum volebního výsledku.

10. Ústavní soud se tak při svém přezkumu zaměřil především na to, zda se krajský soud při posuzování podaného návrhu nedopustil takového výkladu a použití ustanovení zákona o volbách, které by bylo možno hodnotit jako neústavní. O protiústavní výklad jde přitom dle judikatury Ústavního soudu tehdy, "jestliže nepřípustně postihuje některé ze základních práv a svobod, případně pomíjí možný výklad jiný, ústavně konformní, nebo je výrazem zjevného a neodůvodněného vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi respektován, resp. jenž odpovídá všeobecně akceptovanému (doktrinálnímu) chápání dotčených právních institutů (a představuje tím nepředvídatelnou interpretační libovůli), případně je v extrémním rozporu s požadavky věcně příslušného a rozumného vypořádání posuzovaného právního vztahu či v rozporu s obecně sdílenými zásadami spravedlnosti" [náleží Ústavního soudu ze dne 25. 9. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 85/06 (N 148/46 SbNU 471)]. Nic takového však Ústavní soud v posuzované věci neshledal.

11. V rovině zákonné úpravy dopadá na danou věc zejména § 60 zákona o volbách, který stanoví podmínky, za nichž se lze domáhat soudní ochrany ve věcech voleb do zastupitelstva obce. Toto ustanovení spojuje možnost vyslovení neplatnosti hlasování prokázáním tvrzení oprávněného navrhovatele, že "byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který hrubě ovlivnil výsledky hlasování". Vedle toho se stále uplatní některá další východiska plynoucí z dosavadní rozhodovací praxe Ústavního soudu. Výrazem ústavní normy, podle níž jsou členové zastupitelstev voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva (čl. 102 odst. 1 Ústavy), je "vyvrátitelná domněnka, že volební výsledek odpovídá vůli voličů. Předložit důkazy k jejímu vyvrácení je povinností toho, kdo volební pochybení namítá. Naše volební soudnictví nezná absolutní vady volebního řízení (tzv. absolutní zmatky

volebního řízení), tj. takové porušení ustanovení volebního předpisu, které by mělo za následek automatické zrušení voleb, volby kandidáta nebo hlasování. Všechny možné vady a pochybení je v tomto smyslu třeba považovat za relativní a jejich význam je třeba poměřovat jejich dopadem na výsledek voleb" [náleze ze dne 26. 1. 2005 sp. zn. Pl. ÚS 73/04 (N 17/36 SbNU 185; 140/2005 Sb.)]. Krajský soud tedy při svém posuzování vycházel ze správných východisek.

12. Stěžovatelky předložily ve svém návrhu různá tvrzení. Pokud jim krajský soud nepřisoudil význam, jaký stěžovatelky požadovaly, a přistupoval k možnosti vyslovení neplatnosti hlasování zdrženlivě, pak lze zdůraznit, že značná zdrženlivost při takovémto druhu rozhodování odpovídá znění právní úpravy, i nutnosti klást ohled na již zmíněnou existenci vyvratitelné domněnky, že volební výsledek odpovídá vůli voličů.

13. Stěžovatelky upozorňují, že soudy v minulosti k čestným prohlášením osob o tom, jak volily ve volbách, přihlíděly. Krajský soud nicméně v napadeném rozhodnutí netvrdí, že by tak nebylo možno principálně učinit. Pouze zároveň upozorňuje (str. 11 a násl. jeho rozhodnutí), že taková prohlášení nemusí být nezbytně pravdivá a že tuto pravdivost není možno ověřit. Takovéto jeho úvahy lze stěží označit za nelogické či nepravdivé. Není pak úlohou Ústavního soudu, aby prováděl nové posouzení významu v tomto směru stěžovatelkami předložených argumentů a důkazů a sám se vyslovoval k věrohodnosti těchto prohlášení, nebo jinak svým uvážením nahrazoval hodnocení soudů obecných.

14. Krajský soud se v odůvodnění svého rozhodnutí zabýval i tvrzením stěžovatelek o tom, co jim měla sdělit členka volební komise Květa Kosová, a uvedl, proč mu neuvěřil, když z její údajné výpovědi vyplývá jen popis průběhu vyhodnocování hlasů a stěžovatelky se snaží poukázat na údajný "chaos" při sčítání hlasů (viz str. 15 jeho rozhodnutí). Ani v tomto směru tak jeho rozhodnutí nevykazuje znaky libovůle v rozhodování, která by mohla být důvodem k zásahu Ústavního soudu.

15. V řízení o návrhu na neplatnost hlasování je povinností navrhovatele tvrdit porušení zákona svědčící o hrubém ovlivnění výsledku hlasování a označit důkazy podporující toto tvrzení. Povinností volebního soudu je tato tvrzení a důkazy vyhodnotit, a to včetně posouzení průmětu případného porušení zákona do výsledku hlasování. To krajský soud učinil a nezbývá tak než uzavřít, že napadeným usnesením bylo o podaném návrhu stěžovatelek rozhodnuto ústavně souladným způsobem. V ústavní stížnosti tvrzená ani jiná jejich ústavně zaručená základní práva porušena nebyla. Ve zbytku postačí odkázat na odůvodnění napadeného usnesení.

16. Vzhledem k výše uvedenému Ústavní soud dospěl k závěru, že jde o ústavní stížnost zjevně neopodstatněnou, a podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ji mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků řízení usnesením odmítl.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 22. října 2019

Josef Fiala v.r.
předseda senátu